

Lausunto

18.09.2023

Asia: VN/22365/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa esitetystä asiasta.

Esityksessä ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisten nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasoa lasketaan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan laskukaavaa ehdotetaan muutettavaksi. Jatkossa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaessa olisi vain yksi vähimmäismäärä, sekä vain yksi laskukaava vähimmäismäärän ylittäville kuntoutusrahoille.

Esitys liittyy pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa osatyökykyisten työelämään osallistumisen vahvistamiseen ja sen tavoitteena on tasapainottaa valtion taloutta ja tuoda säästöjä. Lisäksi esityksellä tavoitellaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaetusjärjestelmän yksinkertaistamista ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaetuksia saavien saattamista keskenään yhdenvertaiseen asemaan.

THL näkee, että esityksen myötä kannusteet osallistua ammatilliseen kuntoutukseen heikkenevät, mikä ei edistä osatyökykyisten työelämään osallistumista tai työllisyyttä. Kuntoutusrahan heikennys

kohdistuisi kuntoutusrahan vähimmäismäärän saajiin ja nuoriin, jotka ovat taloudellisesti erityisen haavoittuvassa asemassa. Tämän ryhmän toimeentuloa ollaan heikentämässä myös muilla etuusleikkauksilla, joiden kerrannaisvaikutukset voivat olla merkittäviä esimerkiksi lapsiperheissä.

Esityksessä arvioidaan muutosten kasvattavan sekä toimeentulotuen (+2,5 M€) että yleisen asumistuen (+2 M€) menoja. Yhdessä muiden valmistelussa olevien etuusleikkausten kanssa (mm. työttömyysturva, asumistuki), toimeentulotuen tarve voi tosiasiallisesti olla suurempi kuin esityksessä on ennakoitu. Lisäksi erityisesti vammaisten nuorten hakeutuminen työkyvyttömyyseläkkeelle voi lisääntyä, koska nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä tulisi olemaan takuueläkettä matalampi.

Muutokset ovat linjassa hallitusohjelman mukaisen yhden perusturvaetuuden valmistelun kanssa yksinkertaistamalla ja yhtenäistämällä kuntoutusrahaetusjärjestelmää tältä osin.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta voidaan kuitenkin nähdä perusteita erityisiin kannustimiin niille ihmisille, jotka ovat haavoittuvimmassa asemassa. Toimeentulon turvaaminen pitkäkestoisen ammatillisen kuntoutuksen aikana on tärkeää, jotta myös lähtökohtaisesti heikossa taloudellisessa tilanteessa olevat osatyökykyiset nuoret ja aikuiset hakeutuvat ja osallistuvat tarpeensa mukaiseen kuntoutukseen.

Taloudellisten kannustimien heikentyessä olisi tärkeä varata riittävästi resursseja nuorten ja työelämän ulkopuolella olevien aikuisten ammatillisen kuntoutuksen tarpeiden tunnistamiseen, ohjaukseen ja tukeen.

Saiku Peppi
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL